

Υπερβατική Μεταανάλυση,

γράφει ο Κωνσταντίνος Τρικουνάκης

Ουτοπία Για Ρεαλιστές, Ρούτγκερ Μπρέγκμαν

By Literature | June 18, 2017

Με τον όρο μεταανάλυση νοείται η ανάλυση και μελέτη πλήθους άλλων συναφών μελετών. Σε αυτό το εργαλείο στηρίζεται κυρίως ο Ρούτγκερ Μπρέγκμαν, για να υποστηρίξει τις θέσεις του, τις απόψεις για ένα καλύτερο, πιο ανθρώπινο, με λιγότερη ανισότητα μέλλον.

Οι ιδέες μάλλον δε είναι καινούριες, αφού ο συγγραφέας περιγράφει τη γέννηση και την πορεία τους, αλλά είναι ιδωμένες σε σχέση με τις μελέτες άστοχες και έγκυρες, μα και την πειραματική εφαρμογή τους. Τα συμπεράσματα, πέρα από τον ανθρωπιστικό χαρακτήρα που αναδύουν, είναι εύλογα μετά τα αδιάσειστα στοιχεία που παραθέτει. Οι ιδέες του είναι αναπτυσσόμενες σε ένα τρίπτυχο:

Παγκόσμιο βασικό εισόδημα

Ανοιχτά σύνορα

Λιγότερες ώρες δουλειάς

Ωραία, τίποτα από αυτά δεν είναι πρωτάκουστο. Ακούγονται μάλλον λίγο σοσιαλιστικά, όμως ο Μπρέγκμαν στην πορεία καταβαθρώνει την αριστερή δυναμική να κάνει προοδευτικά βήματα, διαπιστώνοντας ότι στην πράξη (το έχουμε δει καλά και εμείς οι ίδιοι) φιλελεύθερα και σοσιαλιστικά κόμματα ελάχιστα διαφέρουν. Φυσικά τα σημεία αναφοράς είναι ο δυτικός κόσμος κυρίως.

Παραθέτοντας εντυπωσιακά στοιχεία μας παροτρύνει να σπλιστούμε με υπομονή κι επιμονή αν οι ιδέες και τα οφέλη που θα αποκομίσουμε από την εφαρμογή τους μας ενδιαφέρουν. Όλες οι καινοτόμες κοινωνικές κατακτήσεις χρειάστηκαν αγώνες και κάποιιοι από αυτούς τους αγώνες δεν ευοδώθηκαν.

Ανατρέχει σε σημαντικές εξελίξεις που ήταν ορόσημα στην διαμόρφωση της σύγχρονης δυτικής κοινωνίας, μερικές από τις οποίες προς έκπληξή μας μαθαίνουμε ότι ήταν πολύ πρόσφατες. Το δικαίωμα ψήφου της γυναίκας αλλά και το δικαίωμα στην εργασία, το οκτάωρο και η πενθήμερη εργασία, η χρήση επιδομάτων για τις πιο αδύναμες κοινωνικές ομάδες και άλλα. Χαρακτηριστικά γλαφυρά περιστατικά διανθίζουν την ιστορική πορεία τέτοιων εξελίξεων.

Το ότι ο Ford της γνωστής αυτοκινητοβιομηχανίας στις αρχές του 20ου αιώνα εφάρμοσε πρώτος το πενθήμερο, είχε αποτέλεσμα να τον πουν τρελό. Πολλά χρόνια αργότερα ο εγγονός του, επιδεικνύοντας τις ρομποτικές γραμμές παραγωγής στον πρόεδρο του σωματείου εργαζομένων του είπε:

Πώς θα τα κανείς (τα ρομπότ) να σε ψηφίσουν; Για να λάβει την απάντηση: Και συ πώς θα τα κανείς ν' αγοράσουν τα αυτοκίνητά σου;

Πιο αναλυτικά, ο στοχαστής Ρούτγκερ Μπρέγκμαν, αποδεικνύει πως ο παραγόμενος πλούτος είναι αρκετός για να μην υπάρχουν άνθρωποι κάτω από το όριο της φτώχειας-παρότι αυτό είναι σχετικό από τόπο σε τόπο- φτάνοντας στο ποσό κάτω των δυο δολαρίων την ημέρα για τον τρίτο κόσμο. Υπολογίζοντας τα κόστη διαχείρισης και ανακούφισης της φτώχειας, καταλήγει πως είναι προτιμότερη η άνευ όρων χορήγηση ενός βασικού εισοδήματος. Εξηγεί ως αυτό θα λειτουργήσει θετικά ακόμα και για την οικονομία, αλλά πρωτίστως στην εξάλειψη της ανισότητας και κατά συνέπεια της εγκληματικότητας. Το σημαντικό είναι ότι αρνείται τις μορφές κοινωνικής βοήθειας που εξευτελίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και είναι υπέρμαχος του «άνευ όρων».

Δεν του διαφεύγει το γεγονός πως η ανθρωπότητα είναι κληρονόμος μιας παρακαταθήκης ανακαλύψεων, εφευρέσεων και προόδων. Θεώρει ότι δεν έχουν το μερίδιό τους στον τρόπο υπολογισμού του ΑΕΠ (ακαθάριστου εθνικού προϊόντος) και του ΑΠΕ (ακαθάριστου παγκόσμιου εισοδήματος) τα οποία είναι χαλκευμένα από απαρχαιωμένες οικονομολογικές αντιλήψεις. Ίσως και ο ίδιος έχει υποτιμήσει την αξία της κληρονομιάς και του κατά πόσο αυτή γίνεται χρήσιμη ισότιμα στους κάτοικους το πλανήτη. Δηλαδή, η ανακάλυψη της φωτιάς, του τροχού, η μεταλλουργεία, το ηλεκτρικό ρεύμα κι όλες οι άλλες ανακαλύψεις και εφευρέσεις δεν είναι δωρεάν πηγές πλούτου και ευημερίας για όλους; Κατά πόσο συμβαίνει αυτό όμως όταν στον τρίτο κόσμο δεν διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα ούτε για ψυγεία ούτε καν για άντληση νερού, μη έχοντας πρόσβαση σε πόσιμο. Η εξαιρετική αντίθεση είναι η επισήμανση του ότι έξι από τα επτάμιση δις ανθρώπων έχουν κινητό τηλέφωνο...

αναρωτηθείτε ακόμη κατά πόσο η εκπληκτική εξέλιξη των υπολογιστών αύξησε τον πλούτο σας ή έκανε τη ζωή σας ουσιαστικά ποιοτικότερη.

Θυμίζει ότι η πλουσιότερη χώρα οι ΗΠΑ, είναι χώρα μεταναστών. Ποιος δεν έχει στην οικογένειά του έναν μετανάστη μια ή δυο γενιές πίσω; Η μετανάστευση ήταν ανέκαθεν τρόπος αύξησης του πλούτου και της χώρας εξαγωγής αλλά και αυτής της παραμονής του ανθρώπινου δυναμικού. Ταυτόχρονα ήταν η αιτία να συγχωνευτούν ή να συγκρουστούν σκεπτικά και κουλτούρες που οδηγούν την ανθρωπότητα μπροστά. Το εξωφρενικό είναι ότι μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου, είναι που ορθώθηκαν οι περισσότεροι φράχτες. Όσοι είναι εκτός, χαρακτηρίζονται τρομοκράτες, οι άνθρωποι που θα μας πάρουν τις δουλειές, που θα αλλοιώσουν την υπέροχη κουλτούρα μας και θα υπονομεύσουν την κοινωνική συνοχή. Τέλος, το πιο ουσιαστικό, ανθρώπινο μα και δημιουργικό, που προτείνει ο συγγραφέας, είναι η μείωση του χρόνου εργασίας. Όχι προς αύξηση της τεμπελιάς, του επιμηκυμένου σαββατοκύριακου, μα για να υπάρχει ο χρόνος να ασχολείται κανείς μετά τα πράγματα που του αρέσουν, που κοιτάζοντας προς τα πίσω λέει: ήθελα να έχω κάνει κι αυτό! Ο άνθρωπος καταλήγει να δουλεύει όλο και περισσότερο, ώστε ο εναπομένον χρόνος δεν του φτάνει για την οικογένεια και τις κοινωνικές σχέσεις, πολύ περισσότερο δε, για να ασχοληθεί με τα χόμπι του, τις πνευματικές και καλλιτεχνικές αναζητήσεις, την βελτίωση του εαυτού του. Το απαίσιο υποκατάστατο όλων αυτών καθορίστηκε η τηλεόραση, εργαλείο ύπνωσης και καταστολής μα και ταυτόχρονα το μέσον που ωθεί στον άκρατο και ανόητο καταναλωτισμό.

Κλείστε την τηλεόραση!

Όσο παράδοξο κι αν ακουστεί για έναν συντηρητικό πρόεδρο, ο Νίξον ήταν αυτός που προσπάθησε να περάσει το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα το '70. Απ' αυτόν το δανείστηκε ο Γ. Παπανδρέου όταν ευαγγελιζόταν τις «σοσιαλιστικές» αλλαγές, που όπως και άλλες ιδέες με προχειρότητα και επιπολαιότητα αστόχησε να διαχειριστεί κατ' ελάχιστο. Δεν πειράζει και πολύ που αποτύχαμε μια και δυο. Η δίκη μας επιμονή και πίστη για το καλύτερο μπορεί αύριο να φέρει τις αλλαγές. Αρκεί να ξεπεράσουμε την παραπληροφόρηση, τις φοβίες μας και τις οδηγίες ενός συρφετού ανόητων οικονομολόγων, που ενώ έχουν την μικρότερη πραγματική αν όχι αρνητική συνεισφορά, αμείβονται με υπέρογκα μπόνους.

Πέρα από την ανθρωπιστική ματιά του Μπρέγκμαν που φιλότιμα υποστηρίζει τις παραπάνω θέσεις, παρότι γνωρίζει ότι οι άνθρωποι βλέπουν αυτό που θέλουν να δουν, αξίζει να μάθει κανείς ή να συνοψίσει γεγονότα που άλλαξαν τη μορφή του κόσμου. Φυσικά και για εκείνα που πρέπει να γίνουν σαν επόμενο βήμα σε μια διαδρομή χωρίς τέλος, μα με στόχους που φτάνοντας τον ένα, ορίζεται ο επόμενος. Αυτό θαρρώ λέγεται πρόοδος.

Read more at: <http://www.literature.gr/>